

28.10.2021

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Viite: Opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyyntö

Hallituksen esitysluonnos opintotukilain muuttamisesta

Opetus- ja kulttuuriministeriössä on valmisteltu hallituksen esitysluonnos opintotukilain muuttamisesta. Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että opintotukeen vaikuttavia opiskelijan omia tulorajoja korotetaan määräaikaisesti 25 prosentilla vuodeksi 2022. Lisäksi liikaa maksetun tuen takaisinperintää koskevassa säännöksessä tarkoitettuja euromääriä, jotka huomioidaan opiskelijan vuositulon ylittäessä vapaan tulon määrän vuonna 2022, ehdotetaan vastaavasti korotettavaksi 25 prosentilla.

Tulorajojen korotus ehdotetaan tehtäväksi vuoden määräajaksi, joten tulorajoja ei poikkeuksellisesti tarkistettaisi yleisen ansiotasoindeksin muutoksen mukaisesti vuonna 2022. Tulorajojen määräaikainen korottaminen edistäisi opiskelijoiden mahdollisuutta työskennellä opintojen ohessa nykyistä enemmän vuonna 2022 ilman, että se vaikuttaa opintotukeen vähentävästi. Esityksen tavoitteena on parantaa nuorten työllisyyden edellytyksiä ja opiskelijoiden toimeentuloedellytyksiä.

Esitysluonnos on tarkoitettu käsiteltäväksi vuoden 2022 täydentävän talousarvioesityksen yhteydessä. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta. Pyydettyä lausuntonaan valtiovarainministeriö toteaa seuraavaa.

Pääministeri Sanna Marinin hallitus linjasi vuoden 2022 talousarviota koskevissa budjettineuvotteluissaan osaavan työvoiman saatavuutta ja työvoiman kohtaantoa tukevista toiminna. Hallituksen tavoitteena on keskittyä nopeavaikutteisiin toimiin, joilla vastataan työmarkkinoille syntyneeseen työvoimapulaan. Nuorten työllisyyden edistämistä koskevan kirjauksen mukaan hallitus parantaa nuorten työllisyyden edellytyksiä ja korottaa opintotuen tulorajoja määräaikaisesti vuodeksi 2022.

Esitysluonnos on osa edellä mainittuja nopeavaikutteisia toimenpiteitä, joilla parannetaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä avoimien työpaikkojen ja työnhakijoiden kohtaamista. Valtiovarainministeriö pitää julkisen talouden tilanne huomioiden tärkeänä ja kannatettavana esitysluonnoksessa valittua, hallituksen linjauksen mukaista lähtökohtaa tulorajojen korottamisen määräaikaisuudesta.

Esitysluonnoksen jatkovalmistelussa voisi olla tarpeen arvioida, tulisiko määräaikaisuuden perusteet käydä esitettyä selkeämmin ilmi esitysluonnoksen perusteluissa, etenkin luvussa,

jossa käsitellään toteuttamisvaihtoehtoja. Määräaikaisuuden perusteet liittyvät hallituksen toimiin koronatilanteesta toipumisen tukemiseen niin työmarkkinoiden kuin opiskelijoiden näkökulmasta.

Talouden toipuessa työvoiman saatavuuden rooli yritysten kasvun esteenä on korostunut. Ongelman helpottamiseksi valtiovarainministeriön selvityksessä, johon esitysluonnoksessa viitataan, ehdotettu nopeavaikutteisena toimenä juuri opintotuen tuloajojen määräaikaista korottamista. Työvoiman saatavuusongelmien voidaan arvioida olevan tällä hetkellä poikkeuksellisen korkealla tasolla.

Hallitus on lisäksi torjunut koronatilanteen negatiivisia vaikutuksia opiskelijoihin muun muassa erityisavustuksilla ja muuttamalla opintotuen ja opintolainahyvityksen saamisen edellytyksiä. Opintotuen tuloajojen määräaikainen korottaminen on osa tätä kokonaisuutta. Koronatilanne vaikutti heikentävästi myös opiskelijoiden työskentelymahdollisuuksiin. Tulorajojen määräaikaisella korottamisella parannetaan opiskelijoiden työnteon kannustimia, mikä auttaa osaltaan paikkaamaan koronatilanteesta aiheutuneita ”aukkoja” opiskelijoiden toimeentuloon ja työkokemukseen.

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö

Sami Yläoutinen

Budjettineuvos, apulaisbudjettipäällikkönä

Annika Klimenko